

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Прарэктар па вучэбнай рабоце

А.В. Данільчанка

« 6 »

2016 г.

Рэгістрацыйны № УД-1980 /вуч.

КУЛЬТУРАСТВАРАЛЬНАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ У СУЧАСНАЙ МЕДЫЯПРАСТОРАЎ

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці 1-23 01 10 Літаратурная
праца (па накірунках)
для напрамку спецыяльнасці
1-23 01 10-01 Літаратурная праца (творчасць)

Вучэбная праграма складзена на аснове ОС РБ 1-23 01 10-01-2008, вучэбнага плана ўстанова вышэйшай адукацыі № Е 23-112 / вуч., зацверджанага 30.05.2012.

СКЛАДАЛЬНІК:

Цімошык Л. І., старшы выкладчык кафедры літаратурна-мастацкай крытыкі Інстытута журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ

Кафедрай літаратурна-мастацкай крытыкі Інстытута журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта
(пракакол № 12 от 18.06.2015);

Навукова-метадычным Саветам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта
(пракакол № 2 от 11.11.2015 г.).

СКЛАДАЛЬНІК _____ Цімошык Л. І.

ЗАГ. КАФЕДРЫ _____ Саянкова-Мяльніцкая Л.П.

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная праграма ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне “Культурастваральная дзейнасць у сучаснай медыяпрасторы” прызначана для студэнтаў, якія навучаюцца на першай ступені вышэйшай адукацыі па спецыяльнасці 1-23 01 10-01 Літаратурная работа (творчасць).

Курс «Культурастваральная дзейнасць у сучаснай медыяпрасторы» накіраваны на тых, хто можа папоўніць шэрагі работнікаў творчых устаноў, будзе працаваць на літаратурнай глебе, таксама ў спецыялізаваных выданнях, прысвечаных літаратуры і мастацтву, альбо ў аддзелах культуры масавых газет ці ў рэагійнальнай прэсе. Пры правядзенні заняткаў студэнты аналізуюць тэндэнцыі і ўплывы СМІ на культурнае жыццё як краіны ў цэлым так і асобных рэгіёнаў. Праграма акцэнтуюе ўвагу студэнтаў на асновах журналісцкай літаратурнай працы ў галіне культуры.

Мэта і задачы вучэбнай дысцыпліны.

Мэта дадзенага курса – даць разуменне культурастваральнай функцыі СМІ як люстэрка культурнага жыцця і ўдзельніка культурнага працэсу, а таксама арганізатара дыялогу паміж творцамі і гледачамі. Неабходна спасцігнуць асаблівасці арганізацыі працы сайтаў і парталаў, прысвечаных культуры. Мэтазгодна цягам курсу даць студэнтам усведамленне спецыфікі розных відаў, родаў і жанраў мастацкай творчасці і варыянтаў іх асвятлення ў СМІ, жаданне сачыць за культурнымі працэсамі, якія адбываюцца ў краіне і свеце, аналізаваць падзеі і факты культурнага жыцця, умець даходліва тлумачыць іх сутнасць іншым. Важна даць студэнтам разуменне таго, што журналіст, які піша пра культурныя падзеі, ўплывае на агульны стан грамадства, яго далейшае развіццё і менавіта таму павінен мець высокі інтэлектуальны ўзровень.

Задачами дысцыпліны з’яўляюцца:

- пазнаёміць студэнтаў з асаблівасцямі адлюстравання ў СМІ розных відаў мастацкай творчасці;
- навучыць паглыбляцца ў культурную сітуацыю, аналізаваць тэндэнцыі развіцця мастацтваў;
- навучыць студэнтаў даваць абгрунтаваную адзнаку мастацкім творам;
- даць уяўленне пра асноўныя падыходы і метады працы журналістаў, якія пішуць на тэмы культуры ў СМІ розных фаматаў;
- навучыць улічваць пры падрыхтоўцы публіцыстычных матэрыялаў патрэбы, прыхільнасці розных чытацкіх аўдыторыі.

Месца вучэбнай дысцыпліны ў прафесійнай падрыхтоўцы выпускніка, сувязь з іншымі вучэбнымі дысцыплінамі. Вучэбная дысцыпліна «Культурастваральная дзейнасць у сучаснай медыяпрасторы» ўваходзіць у цыкл дысцыплін спецыялізацыі і займае важнае месца ў падрыхтоўцы спецыялістаў дадзенага профілю, яна дапамагае актывізаваць творчы патэнцыял, прафесійна ацэньваць творы літаратуры і мастацтва. Вучэбная дысцыпліна непасрэдным чынам звязаная з такімі дысцыплінамі як

«Культуралогія», «Гісторыя мастацтваў», «Замежная літаратура», «Беларуская літаратура».

Патрабаванні да асваення дысцыпліны ў адпаведнасці з адукацыйным стандартам.

Студэнт павінен *ведаць*: асаблівасці стварэння пражайтных, паэтычных, драматургічных твораў; тэндэнцыі сучаснага літаратурнага працэса; сусветныя тэндэнцыі развіцця тэатральнага працэсу; асаблівасці існавання розных відаў і жанраў кінамастацтва; асаблівасці прадстаўлення твораў класічнага і сучаснага мастацтва ў СМІ; заканамернасці прадстаўлення твораў мастацтва ў масавых, спецыялізаваных СМІ, інтэрнэт-прасторы.

Студэнт павінен *умець*: пісаць артыкулы на тэмы культуры ў розных жанрах; выпрацоўваць індывідуальны стыль ў публіцыстычнай творчасці; арганізаваць працу аддзела культуры ў рэдакцыі; прадстаўляць творы мастацтва ў масавых і спецыялізаваных СМІ.

Студэнт павінен *валодаць*: цэласнай сістэмай інфармацыйных рэсурсаў артасферы; метадамі прадстаўлення мастацкай культуры праз інфармацыйныя рэсурсы; біяграфічнымі, мастацтвазнаўчымі і інфармацыйна-дапаможнымі матэрыяламі мастацкай культуры.

Патрабаванні да акадэмічных кампетэнцый спецыяліста. Спецыяліст павінен: АК-2. Валодаць сістэмным і параўнальным аналізам. АК-3. Валодаць даследчыцкімі навыкамі. АК-5. Быць здольным ствараць новыя ідэі, быць крэатыўным.

Патрабаванні да прафесійных кампетэнцый спецыяліста. Спецыяліст павінен: ПК-6. Аналізаваць і ацэньваць дадзеныя. ПК-9. Рыхтаваць даклады, матэрыялы да прэзентацый. ПК-26. Валодаць метадыкай збора інфармацыі, а таксама метадамі дадзеных як пачатковай базы у праграмаванні і стратэгічным планаванні работы рэдакцый выдавецтваў.

Колькасць акадэмічных гадзін

Факультэт	журналістыкі
Кафедра	літаратурна-мастацкай крытыкі
Курс	3
Семестр	6
Лекцыі	6
Семінары	30
КСР	6
Усяго аўдыторных гадзін па дысцыпліне	42
Усяго гадзін па дысцыпліне	72

Форма бягучай атэстацыі	Залік
Форма атрымання вышэйшай адукацыі	Вочная

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Тэма 1. Культурастваральная функцыя СМІ на сучасным этапе

Аўтар, які сочыць за культурнымі падзеямі, тлумачыць іх кантэкст і сутнасць, разважаючы пра значнасць іх для грамадства, суадносіць тое, што адбываецца ў мастацтве сваёй краіны з сусветнымі тэндэнцыямі. Задача – назапашваць факты, аналізаваць іх і рабіць высновы, якія б звярталі ўвагу на стан культуры краіны, падымаць актуальныя пытанні, якія б прыцягнулі ўвагу да развіцця той ці іншай культунай установы, альбо ўвогуле ўсёй галіны. Задача – узбагаціць чалавека, узняць яго інтэлектуальны і духоўны ўзровень. Асабныя чытачы як частка грамадства. Культурастваральная функцыя медыяў: ад асвятлення падзей да пераўтварэння культурнай прасторы, ад чытацкай цікавасці да актыўнага ўдзелу ў культурным жыцці.

Тэма 2. Тыпы выданняў і іх матывацыя на асвятленне культурнай тэматыкі

Масавыя газеты і праца ў іх адделаў культуры, рэагіянальныя выданні і месца культуры на іх старонках. Паняцце фармату выданняў і патрэбы ў публікацыях на тэму культуры. Вырыянты падыходаў да адной тэмы супрацоўнікамі розных выданняў. Розніца адзнакаў: пазіцыя выдання ці аўтарскае меркаванне? Сутыкненне меркаванняў: тэма адна – погляды розныя. Журналісты як асобы, якія працуюць не толькі на чытацкую аўдыторыю, але маюць магчымасць уплываць на культурную сітуацыю ўвогуле. Спецыялізаваныя выданні, якія прысвечаныя культуры і мастацтву: рубрыкацыя, асаблівасць падыходу да тэм. Літаратурныя часопісы Беларусі.

Тэма 3. Дзяржаўная палітыка ў галіне культуры. Культурная палітыка масавых выданняў

Структура Міністэрства культуры Беларусі, кантакты з прэсай. Накірункі, прыярытэты і галоўныя задачы працы. Культурныя ўстановы рэспубліканскага значэння. Дом культуры ў райцэнтры і вясковы клуб – асаблівасці існавання. Дзяржава і творчыя асобы, якія працуюць на яе імідж. Дзяржаўныя прэміі і фонды падтрымкі талентаў. Культура – як адна з галоўных тэм на старонках перыядычных выданняў і ў інтэрнеце.

Тэма 4. Сацыялізацыйная функцыя культуры і журналістыка

СМІ транслююць галоўны сэнс культуры: падтрымку псіхалагічнай, духоўнай і матэрыяльнай еднасці грамадства. Фарміраванне праз культуру ідэалаў быцця чалавека. Культура як праграма “прадуктыўнага быцця”. Сацыякультурны падыход да падрыхтоўкі публікацый журналістамі: разважаючы пра падзеі ў мастацтве, гаворыць пра сённяшняга чалавека, звяртацца да яго. Мастацтва, якое гаворыць пра сэнсы чалавечага існавання.

Тэма 5. Культурная прастора і тэматычнае багацце для СМІ

Актуальнасць тэмы ў часе і прасторы. Адна падзея – мноства тэм і падыходаў. Падзел тэмы на аспекты. Агульнае ў прыватнасцях і наадварот. Культура мінулага і культура сучасная (гістарычны кантэкст). Суадносіны

аб'ектыўнага і суб'ектыўнага. Асабістая зацікаўленасць у тэме і неабходнасць задавальваць інтарэсы выдання. Публікацыі, якіх чакаюць...

Тэма 6. “Балючыя кропкі” культуры. Абмеркаванне праблем культуры ў грамадстве і СМІ

Культура ў развіцці. Беларуская культура на злome эпох: новыя сэнсы, тэмы, формы. Спадзяванні і няспраўджаныя надзеі. Шанаванне мінулага і погляд у будучыню. Прыток маладых творцаў у розныя віды мастацтваў, праблемы, з якімі яны сутыкаюцца. Творцы і гледачы: хто першасны? Вострыя вуглы і вострыя пытанні. Іх адлюстраванне ў друку. Роля грамадства ў вырашэнні спрэчных момантаў.

Тэма 7. Мастацкі погляд на свет

Мастацкая карціна свету. Свет мастацкіх формаў і сэнсаў, якія яны выражаюць. Рэальнае і суб'ектыўнае. Уяўленне творцы і вобразы, якія ён нараджае. Разуменне закладзенага аўтарам сэнсу і “суаўтарства” гледача. Глядач як эмацыйны “удзельнік” таго, што адлюстравана ў творы. Успрыяцце мастацкага твору і наталенне эстэтычных патрэбаў чалавека. Свет чалавека і свет мастацкіх рэчаў ў люстэрку медыяў..

Тэма 8. Асаблівасці зносінаў з дзеячамі культуры: напрацоўваем кантакты

Агульная мэта: працаваць на культуру. Шляхі да паразумення: веданне асяроддзя, інтэлектуальная падрыхтоўка, здольнасць зацікавіць тэмай, супадзенне інтарэсаў. Крытыка дзеля якасці. Павага дзеля супрацоўніцтва. Мяжа паміж сяброўствам і працай. Кантакты – самае дарагое, што ў нас ёсць. Камунікабельнасць і добразычлівасць як аснова для трывалых кантактаў. Складваем кантактную сетку.

Тэма 9. Жанравы выбар пры падрыхтоўцы публікацый на тэму культуры

Галоўныя інструменты журналіста, які піша на тэмы культуры. Выбар жанра ў залежнасці ад тэмы. Культурная аналітыка, стварэнне рэцэнзій на мастацкія творы. Інтэлект і здольнасць кампанаваць дэталі. Задума ідэі для артыкула. Збор фактаў. Аналіз фактаў і складанне плана артыкула. Лагічная структура тэксту. Накід чарнавога варыянту. Перапрацоўка і шліфоўка тэкста.

Тэма 10. Разынка тэкста: знайдзі свой стыль

Індывідуальнасць аўтара ў тэксце. Этап эмацыянальнай аддаленасці падчас працы над артыкулам. Здольнасць знаходзіць уласныя недахопы. Рысы добрага стылю: дакладнасць, сцісласць, зразумеласць. Павага да чытача. Пазбяганне жарганізмаў, модных слоўцаў, бюракратызмаў і прафесійнага жаргону. Асаблівыя дэталі.

Тэма 11. Інтэлектуальная культура журналіста

Трывалая базавая гуманітарная адукацыя журналіста: добрае веданне літаратуры, гісторыі, сацыялогіі, псіхалогіі, філасофіі. Здольнасць да шырокага мыслення. Уменне ацаніць наватарства. Валоданне словам (моўнае багацце). Імкненне да самаўдасканалення і неспыннае навучанне.

Тэма 12. Роля культуры і СМІ ў станаўленні асобы

Чалавек, выхаваны культурай, як лепшае апраўданне яе існавання. Сродкі ўздзеяння: найпрост (праз далучэнне да ўзораў культуры) ці праз прэсу як пасярэдніка. Культура і “сэнс” рэчаў у свеце чалавека. Рэалізацыя праз культуру таго, што закладзена ў чалавеку патэнцыяльна ці падказана фантазіяй. Патрабаванні культуры да чалавека.

Тэма 13. Задачы СМІ па фарміраванню культурнай прасторы

Маніторынг чытацкай аўдыторыі: вывучаць, каб ведаць, для каго пішаш. Аўдыторыя выданняў у залежнасці ад фармату. Сацыялагічныя даследаванні аўдыторыі. Зацікаўлены чытач і рэакцыя на матэрыялы: тэлефонныя званкі і лісты ў рэдакцыю. “Адваротная сувязь” з чытачом: у газетах і на інтэрнэт-формумах. Каментары на сайтах як паказчык актуальнасці матэрыялу і цікавасці да яго аўдыторыі. Павага да чытача і павага да асобаў, якія робяць культуру. “Вострыя вуглы” ў артыкулах, кампраметуючыя і правакацыйныя публікацыі. Журналісцкая этыка ў культурнай тэматыцы.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін				Колькасць гадзін КСР	Форма кантроля ведаў
		Лекцыі	Практ.	Семінары	Іншае		
1.	Культурастваральная функцыя СМІ на сучасным этапе	2					
2.	Тыпы выданняў і іх матывацыя на асвятленне культурнай тэматыкі	2					
3.	Дзяржаўная палітыка ў галіне культуры. Культурная палітыка масавых выданняў.	2					
4.	Сацыялізацыйная функцыя культуры і журналістыка			6			
5.	Культурная прастора і тэматычнае багацце для СМІ			4			Вуснае апытанне, праца ў групах
6.	“Балючыя кропкі” культуры. Абмеркаванне праблем культуры ў грамадстве і			4			Вуснае апытанне

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін				Колькасць гадзін КСР	Форма кантроля ведаў
		Лекцыі	Практ.	Семінар	Іншае		
	СМІ.						
7.	Мастацкі погляд на свет			4			Вуснае апытанне, праца ў групах
8.	Асаблівасці зносінаў з дзеячамі культуры: напрацоўваем кантакты			4			Вуснае апытанне
9.	Жанравы выбар пры падрыхтоўцы публікацый на тэму культуры			4			Вуснае апытанне, праца ў групах
10.	Разынка тэкста: знайдзі свой стыль			4			Вуснае апытанне
11.	Інтэлектуальная культура журналіста					2	Напісанне матэрыялаў
12.	Роля культуры і СМІ ў станаўленні асобы					2	Вуснае апытанне, дыскусія
13.	Задачы СМІ па фарміраванню культурнай прасторы					2	Вуснае апытанне, праца ў групе
	УСЯГО	6		30		6	

ИНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

Рэкамендаваная літаратура

Асноўная

1. Гадамер Х. Г. Актуальность прекрасного. М., 1991.
2. Е.Л. Бондарова. Беларуская літаратурна-мастацкая крытыка: пачатак і станаўленне. Частка 3. БДУ, 1997.
3. Ионин Л. Социология культуры. М., 1996.
4. Стральцоў Б.В. Асноўныя творчыя метады ў журналістыцы. Мн., БДУ, 1999–2000.
5. Теория и методика журналистского творчества. Ч. I: Учебное пособие. Мн., 2005.
6. Теория культуры: Учебное пособие. СПб., 2008.

Дадатковая

1. Бланшо М. Пространство литературы. М., 2002.
2. Бодрийяр Ж. Система вещей. М., 2001.
3. Валери П. Об искусстве. М., 1976.
4. Задорнова В.Я. Восприятие и интерпретация художественного текста. М.: Высшая школа, 1994.
5. Инглегарт Р. Культурный сдвиг в зрелом индустриальном обществе // В кн. Новая постиндустриальная волна на Западе. М., 1999.
6. Храпченко М.Б. Познание литературы и искусства. Теория. М.: Наука, 1987.

Пералік сродкаў дыягностыкі

1. Пісьмовая форма
2. Вусная форма

Да вуснай формы дыягностыкі кампетэнцый адносяцца:

1. Вуснае апытанне
2. Дыскусія
3. Работа ў групах

Да пісьмовай формы дыягностыкі адносяцца:

1. Індывідуальная праверка (стварэнне матэрыялаў па зададзеных тэмах).

Пералік тэм для КСР (падрыхтоўка матэрыялаў)

1. Стварэнне культурнага рэпартажу.
2. Распрацоўка пытанняў для інтэрв'ю з творчай асобай.
3. Аналітычная тэма ў культуры.

ПРАТАКОЛ САГЛАСАВАННЯ ВУЧЭБАЙ ПРАГРАМЫ УВА

Назва вучэбнай дысцыпліны, з якой патрабуецца сагласаванне	Назва кафедры	Прапановы пра змены ў змесце вучэбнай праграмы па дысцыпліне, што вивучаецца	Рашэнне, прынятае кафедрай, якая распрацавала праграму (дата, № прат.)
1	2	3	4
Культуралогія	Кафедра літаратурна-мастацкай крытыкі	Прапаноў няма	Заўваг няма Працікол № 12 ад 18.06.2015
Гісторыя мастацтваў	Кафедра літаратурна-мастацкай крытыкі	Прапаноў няма	Заўваг няма Працікол № 12 ад 18.06.2015
Замежная літаратура	Кафедра замежнай журналістыкі і літаратуры	Прапаноў няма	Заўваг няма Працікол № 14 ад 17.06.2015
Беларуская літаратура	Кафедра літаратурна-мастацкай крытыкі	Прапаноў няма	Заўваг няма Працікол № 12 ад 18.06.2015

ДАПАЎНЕННІ І ЗМЯНЕННІ ДА ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ УВА

№ пп	Дапаўненні і змяненні	Аснванне

Вучэбная праграма перагледжана і ўхвалена на пасяджэнні кафедры
літаратурна-мастацкай крытыкі (пратакол №__ ад _____ 201__г.)

Загадчык кафедры _____ Л.П. Саянкова

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Дэкан факультэта,
кандыдат філалагічных навук, дацэнт _____ С.В.Дубовік